

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petsor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lap szerkesztőségéhez (IV. Lövész-utca 13. sz.) kérjük küldeni.

Budapest, 1886.

21. szám.

Május 27.

Az oktatás szabadság.

(K—A) Az oktatás szabadság napjainkban igen sokszor használt, hangzatos szólásforma, melyet azok is hangoztatnak, kik nem értik, és nem is képesek annak értelmét felfogni. Századokon át az oktatás az egyház, a hitfelekezetek jog köréhez tartozott, csak az utóbbi időkben kezdett lábra kapni az a nézet, hogy az oktatás az állam mindenhatósága alá tartozik. A kath. egyház az ő iskoláihoz való tulajdonjogának teljes öntudatával bir, ebbeli joga lételevel egykoru, igen világos, hogy az egyház e tulajdon jogáról senki kedvéért le nem fog mondani, mert nem mondhat le: az erőszakot ugyan tűrni kénytelen, mert azzal szemben erőszakhoz nem folyamodhatik, de valamint már sokszor nagy veszélyeket élt tul az egyház; úgy azt is túl fogja élni, mely az oktatáshoz való jogát fenyegeti. Az isteni gondviselés az emberi nem kormányzására egyházi és világi felsőbbbséget rendelt, melyek mindegyike a maga jogkörében mozogva, felel csak meg nagyszerű feladatának. Az egyház nem avatkozik a világi hatóság jogkörébe a viszonosság elve szerint tehát a világi hatóság se avatkozzék az egyház jog körébe; egymás irányában e kölcsönös figyelmet megtartva, szépen megférnek egymás mellett és hatalmasan előmozditják az emberi nem javát. Ha az állam az egyházzal karöltve halad, csak akkor képes a polgárok haladását biztosítani, gátot vetvén azon áramlatoknak, melyek a legjobb, legszebb alkotások eredményét veszélyeztetik. Ha a világi kormányzatának e két tényezője közé a meghasonlás üszke dobatik, oly állapotok fejlődhetnek, melyeknek siralmas következményeit a késő nemzedékek is megérik. 1848-ban a magyar országgyűlésen a közoktatás kérdése kerülvén szőnyegre, Deák Ferencz valódi hig-

gadsággal szólalt fel a felekezeti iskolák mellett, többi közt ezeket mondja: »hivatkozom azon urakra, kik nem vakbuzgók, ha valamely intézkedésben saját vallási szabadságukra nézve kényszerít látnának, ily zsarnokságra nem zúdulna-e fel ezen urakban minden érzelem? Ez az emberi természetben fekszik, s fekszik még inkább a nép természetében, mely minél inkább küzd a sors csapásaival, annál inkább ragaszkodik vallásához.« De mondhatná valaki, az egyház által fentartott iskolák napjainkban nem felelnek meg a célnak, valamint nem feleltek meg a multban sem, azért maradt el a nemzet a civilizatio terén a többi nemzetek mögött. Minden okozatnak van oka, az iskola ügy mai kifogásos állapotának okát nem szabad egyedül az egyházra hárítani, iskoláink hátramaradottságának okait máshol kell keresnünk. Nem tartozunk az optimisták közé, kik mindennel, tehát iskolatügyünkkel is megvannak elégedve, de a pessimistákhoz sem szegődhetünk feltétlenül; ha az egyház a multban azon eszközökkel birt volna, melyekkel korunk rendelkezik; ha birta volna azon módokat, melyek a szüntelenül működő emberi ész saját tökélyesbülésére alkotott; ha látta volna azon akaratot és vágyat az összes emberiségben, mely szeret gondolkozni és az ismeretek tágas országát bejárni, kincseit felkutatni: bizonyára a polgárosultság, — a civilizatio — melyre a modern világ annyira büszke — századokkal előbb létre jött volna.

Az egyház hivatását mindenkor betöltötte és be is fogja tölteni, ez pedig abban áll, hogy a keresztény hit és erköles igazságok hirdetése által az emberiséget vég-céljához, az örök boldogsághoz, vezérelje, és ezen hivatását az iskolában is érvényesíteni akarta, ez által nem

nyomta el, nem fanatizálta az iskolát, mind sokan állítani szeretik, de igen is mindenkor a kor igényeivel és vajmi sokszor igen is mostoha körülményekkel számolva, hivatását teljesítette, az iskolát fentartotta s a mennyire tehetete felemelte az iskolát, tett annyit mindig, mennyit anyagi ereje engedett, alkotott, nevelt egy fokként emelkedő, a tudományok összes világát átkaroló, mivel világot. S mégis mindezek dacára a hátramaradás okát sokan az egyházi oktatásban keresik, pedig, ha őszinték akarnának lenni, el kellene ismerniök, hogy az elmaradás okául mindenekelőtt az állam közönyösségét kellene felhozniök, mely nem törődött az oktatás- és nevelésügygyel, sőt nem ritkán akadályokat gördített az egyház útjába, azzal nem fogott kezét, s így az egyház törekvését, mely a nép szellemi kiművelésére irányult, nem istápolta. Adja Isten, hogy a viszonyok változtával a két Istentől rendelt felsőbbség: az egyház és állam, egymást őszintén támogatva, az általános oktatást a haza fiainak boldogítására minél sikeresebben eszközölje.

Dalok az oltárnál.

VII.

Hol van a lant, az az égi.
Hiszen oly rég nem daloltam
Neked édes szent szerelmem.
Bár szünetlen nálad voltam?!
Víg napsugár itt csókolt meg.
Hogyha tünt az éj homálya:
Itt talált ha kis harang szólt
Elhalóan, estimára.

Azt gondoltam hogy Tenálad
Dalba olvad fel az élet
S szeráflekek ihletével
Zeng ajkamon szüzi ének;
De mikor a szép mennyország
Megnyílt itten én felettem,
Boldogságom szent hevében
Dalolni is elfeledtem!

VIII.

Ha nem volna ifju ajkam
Gyengébb, mint volt Mózes ajka.
Ha szeráfok lágy zenéje
Olvadozva zengne rajta;
Elmondanám egy világnak
Felmagasztalt érzelemben:
Szerelmemnek nincs határa.
Mert örök és végzetlen!...

De még se, én nem mondanám.
Hiszen szívem lángolása
Ellobbanó éji fénynek
Gyenge, halvány csillanása.
Ha örökké lángban égne
Teéretted ez a lélek,
Szerelmem csak sugár lenne,
Mely sötétlő éjbe téved.

Lévay Mihály.

A kommün áldozata.

— Elbeszélés. —
(Folytatás és vége.)

Különös utjai vannak az isteni Gondviselésnek! Im ez ember hivatalosan akart meggyőződni arról, vajjon igazán vallott-e a tegnap elfogott betörő gyilkos; motozást akart majd később rendezni s a fenső kéz a legszükségesebb pillanatban küldte őt egy család romjaihoz, hogy az összezuzott hullát eltemesse s az élöket megmentse.

Óh, de ez még csak az első segély, a valódi angyal csak ezután jő!

A szükséges szerek megérkeztek a rendőrségtől s az anya dermedt tetemét a beteg kosárba fektették, a kis leányt pedig meleg kendőbe burkolva, a csecsemő Pistikával a kosár után vitték.

A kik az utcán látták e menetet, — elől két rendőrt a zöld lepellel befedett beteghordó kosárral, utánna másik két rendőrt egy-egy kendőbe burkolt gyermeket emelve, szomorúan tekintettek és gondoltak e bus jelenetre, az érzékenyebbeknek köny gördült ki szeméből, az ájtatosabbak egy-egy imát rebegtek éretők. Bevitték a szerencsétlen családot abba a nagy sárga házba a kerepesi uton, honnan már annyi bus gyászmenet indult meg a temető felé, — a Rókus kórházba.

Mariska csakhamar eszméletre jött s Pistika is kibékült sorsával, mikor egy szoptató dada kielégíté őhségét.

Dél felé egy ismert, de nem várt egyén jelent meg a Rókus kórházban; egyszerű szerzetes, hosszú ősz szakállal, görnyedt, de erőteljes alakkal. Ismerik olvasóim, ki ő: azon lelki atya, kít a rabok közt láttak nem rég.

— Voltam egy szegény ember házában, ki felkért engem, gondoskodjam családjáról. Reggel hozták a rendőrségre, neve Kaszás Gáspár. Lakásán, hová engem ama töredelmes rab utasított, azt mondták, hogy nejét holtan, két gyermekét eszméletlen hozták ide. Kérem, hol találhatom fel őket?

A kapus, kihez a szavak intézve voltak ismerte az öreg, ősz atyát; hisz csaknem minden napos volt a kórházban, ismerte határozott modorát is és hűségesen utasítá az öreget elébb a halottas kamrába, majd a lelencz szobába.

Egyszerű fakoporsóban feküdt az anya, kissé gördült tagokkal, amint megdermedett s nem tudták kellőleg kiegyenesíteni.

— Szegény asszony — sóhajtott a szegény öreg s tisztos pillái könyvtől lettek nedvesek, — jobb sorsa voltál érdemes! De ne zugolódjunk Isten ellen. — imádkozunk! — szólott inkább magának, mint azon szolgának, ki a kamra öre volt. Térdre ereszkedett a puszta padozatán s égre emelt szemekkel imádkozott.

— Ez asszonyt diszesebben fogják eltemetni, — fordult a mellette álló szolgálhoz; rövid imája után a tisztos alak. A szolga egykedvűen nézte, hogy a szerzetes mit mivel, mint ki hozzá van szokva hasonló jelenetekhez s egyszerű fejbiccentéssel válaszolt a jóttevő gondoskodására.

— Én megyek az igazgatósághoz s gondoskodom a költségekről, mert ez áldott anya megérdemli, hogy érte áldozatot hozzunk, folytatá szavait az Ur kedves szolgálója.

Aztán meglátogatta a gyermekeket, — karjaira vevé mindkettőt s megcsókolta halvány, beteges arcukat. Szegény árvák az őrangyal csókja volt, kit Isten küldött számatokra.

Kevés mondani valóm van még, kedves olvasóm s röviden teszem azt is.

Azt a kommün bandát, mely nem egy oly áldozatot termelt, mint Gáspárunk volt, a gyóntató parancsára Gáspár bírái előtt felfedezte s azok sürgették kézrekerítését; a rendőrség kénytelen volt ezt tenni, mert el nem hallgathatá. A sápadt kerítőt, kinek lelkén ki tudja hány derék ember elrablott boldogsága száradt s a szőke apostolt letartóztatták s kivált az elsőt érdemlett súlyosan büntették.

Az új évre tervezett népgyűlést, melyen, ki tudja, mily tettekre vetemedhetett volna a felbujtott tömeg, az isteni Gondviseles meghiusítá, mert egy tiltó kormányrendelet dugába dönté a lázító demagógok tervét.

Kaszás Gáspár öt évi börtönre ítéltetett, melyet azonban ki nem állhatott, mert a lelki vád, mely mindig kinzá s a penészes börtön levegője tönkre tették szabadsághoz szokott aczél tagjait s a negyedik év telén meghalt.

Két gyermeke egy irgalmas nővérek zárdájában nevelkedett fel, hol természetes jó szivük, drága anyjuk öröksége, a vallás áldó melege alatt jámbor keresztény-nyé fejlődött. A történetek után, mintegy hat évvel örökösöket kerestek ujságszerte, kik egy nagybátyja hagyományát volnának felveendők. A hirdetmény Kaszás Gáspárt és nejét Hofmeyer Máriát kereste. Az őrangyal, a jámbor szerzetes reszketve olvasta el a hirdetményt s örömtől sugárzó arcczal tette meg a lépéseket, hogy a két árva gyermek jogos öröksége birtokába jusson.

A lelketlen nagybátyja végső napjaiban magába szállt s tekintélyes összeget hagyományozott elhalt testvére leányának, ki, mint tudják olvasóim, Kaszás Gáspár neje lett.

A két árva jó szive megérdemelte az áldást, melyet Isten szent keze rájuk boesátott.

Végh Kálmán.

A buda-szent lőrinci csoda.

Legenda.

Történt egykor Mátyás alatt,
Hogy a jó közt rossz év akadt;
Nép ajkáról jajszó hangzott;
Folyvást csapás majd itt majd ott,
Szél, vizár, fagy, jég verése...
S dús mezői tönkre téve...

Buda-szent lőrinci atyák
Mindenöket oda adák;
Tárva tarták a kamarát
És tartalmát szét-kioszták;
Elővéve drága kehely,
Arany ékszer, ezüst perzsely...

Az inségnek idejébe'
Elelmi szert vetek érte...
Naponkint, ha ideje jött,
Sereg állt a kapuk előtt.
S jámbor atyák szorgos kézzel
Elelmi szert osztanak szélyel.

Egy napon a szokottnál több
Szerencsétlen, nyomorú jött...
Kiehezett, sápadt népek
Sorba nagy terembe lépnek;
Kiki kapott lisztet, kenyért,
Mindenki azt, a miből kért.

Egyszerre csak mindenféle
Elelemnek a végére
Jutottak a kegyes atyák...
Hát a népet éhen hagyják?
A kenyérért pediglen ott
Epekedve még sok állott.

Minden kamarát felhánynak
Hátha valamit találnak?...
Nincsen semmi, éppen semmi!
Isten segíts! Mit kell tenni?...
Sápadt arcu éhező nép
Tolulva a terembe lép.

Egy aggastyán ősz szakállú
Félve lépő, görbe vállú,
Élelemért könyörgve áll
A kiürült liszt-ládánál...
»Oh! adjatok, oh adjatok!
Mert különben éhen halok!«

Az atyáknak köny pilláin,
Szíveiket facsará kin...
De sohajtva mondá egyik:
»Nem találnak immár semmit!«
»Hát ha még is, még is akad
Csak egyetlen, csak egy falat.«

»Nincsen oh agg! semmi sincsen,
El van osztva minden, minden!...«
»Hát ha még is találtok ott,
Csak egyetlen egy falatot;
Nyisd fel, nyisd, az égre kérlek
Azt a ládát... esdek, nézd meg.«

»Jól van, tehát felemelem,
De úgy tudom, semmi sincs benn!«
Sohajtva felemeli hát,
Mutatandó üres ládát;
Oda nézett s attól mit láta —
Elállt szive dobbanása.

S im a láda egészen telt
Legfinomabb, legszebb liszttel...
Bámulat és öröm hangja
A nagy termet általhatja,
És elolvad szent imába,
Ég Urát dicsérve, áldva...
S mig száll angyali körökbe
Hol az agg?...Eltűnt örökre!

Wolfinger Miksa. *)

*) Ugy tudjuk, a fentebb költőnek első költeménye ez, mely nyomtatásban megjelent, gyengéi daczára is közöltük azt buzdításul, a további sikeresebb működésére.

Ephraim és Jozua

vagy
a jerichoí rózsza.

(Folytatás.)

II.

Amálfi többször vett észre Jozua lakása közelében egy bő köpenybe burkolt férfiut, kinek tekintete aggalommal látszék fürkészni a házban történeteket.

Ő régen kitalálta már a fiatal ember nevét, még mielőtt az egyik napon, midőn épen a beteg-ágytól jött feléje, közeledett és remegő hangon így szólott hozzá.

»Bárki legyen is ön, uram, de adjon nekem hirt Jozua hogyanléte felől. Tudom, hogy egy, az orvos előtt ismeretlen baj rágódik rajta, mely őt a sir felé viszi. Mindenre, mi e földön kedves ön előtt, kérem önt, mondja meg nekem, lehet-e reményem, avagy a legborzasztóbbtól kell-e félnem?»

— »Noha nem ismerem önt, uram« — viszonzá Amálfi — »mégis fogadja köszönetemet a résztvétért, melylyel a fiatal leány sorsa iránt viseltetik, kinek jövője felett egyedül a jó Isten fog határozni, ő kegyes e gyermek iránt, mert szívét még mindig jó remény nyel tölté el. Megengedi-e ön nekem, hogy az ön szavait neki elmondhassam?»

Az ismeretlen egy szó viszonzása nélkül távozott el, miután fejének egy bólintásával megengedé Amálfinak, hogy Jozuának mindent elbeszélhessen.

Másnap reggel Amálfi elmondá Jozuának az ismeretlennel való találkozását, s mit vele beszélt. Jozua feszült figyelemmel hallgatá őt, s még tovább is kérdezősködött felőle, egy cseppet sem kételkedett, hogy maga Ephraim volt az ismeretlen. Tehát ő még mindig szereté a szegény Jozuát.

E naptól kezdve a beteg állapotában javulás állott be, lassanként arca is színesebb lett.

Az orvos barátságos modora, s a betegé iránt tanúsított nagy résztvéte, felbátorítá az ismeretlent, hogy rövid idő múlva felfedezé előtte kilétét és Jozua iránt táplált nagy szerelmét, de azt is, hogy egy áthághatlan akadály örökre elszakítja őt tőle.

— »Miért azonnal kétségbeesni a gondviselés iránt?« — mondá Amálfi — »Vajjon nem tett-e már elég csodát az Isten, és a hit iránt még kevésbbé fogékony szívűeket is, mint ön, nem gyulasztott-e lángra?»

— »Atyáim hitét tagadjam-e meg? — soha?»

— »A szeretet és könyörületesség, az első lépések a kereszténységre.«

— »A szeretet és könyörület, szivemben laknak, de elmém visszautasít mindent, mi vallásom ellen van.«

— »Az esz követni szota a szív érzelmeit.« »A szív gyöngé, ezt az észnek kell kormányoznia.« — »Igen helyes, de a meggyőződés felemeli ám a lelket.«

— »Hiába, önnek nem fog sikerülni engem a romlásba vonni.«

— »Én csak az ön boldogságát e földön, s ott tul az ön örök üdvét óhajtom megalapítani.«

E beszélgetés után Ephraim nagy izgatottságban vált el Amálfitól, ki megígérte neki, hogy Jozuát az ő kíséretében meglátogathatja.

Az orvos szükségesnek vélé Dináhuak leánya titkát felfedezni, s őt megkérni, hogy a fiatal Ephraimot házáznál bevezethesse.

III.

Nemsokára az orvos és fiatalember eme beszélgetése után Ephraim és Jozua viszontlátták egymást. Csak kevés szót válthattak egymással: arcaikon remény és félelem váltakozának. Amálfi ezen találkozást csak rövid időre szabta.

Az egész éjen át Ephraim Jozua felől álmódott. Láta halvány arcát, lázban égő szemét, ajkainak bágyadt mosolyát, még mindig hallani velé hozzá intézett szavait.

Majd lábainál látta őt térdelni, amint esdve kéré, hogy ne taszítsa őt a sirba, mely közelében tátongett; azután az égre mutatott. — mely őt befogadni kész. Ephraim halálos félelmében Jozua kezeit érinté, ez jég-hideg volt; a kéz melyet megszorított halál keze vala. Jozua magával voná Ephraimot, ennek akarata ellenis követnie kelle őt. Egy felhő, mely lassankint leereszkedett elfedé Jozuát, végre egy fényes öltönyű alak bontakozott ki a felhőből, angyali arca, vállaira omló sötét haja, szelid és szűzies tekintettel bíró szemei valának. Ephraim Jozuát ismeré fel benne, amint az angyalok dicséneke mellett az ég Urához lebegett fel.

Az ének elhangzott. A felhő eltűnt. Ephraim szivében a kétségbeesés érzetével együtt maradt vissza a földön... Fölébredt. Homlokán sűrű cseppekben folyt a verejték s szive hevesen dobogott; lelkét aggályos előérzet fogá el, hogy az, mit álmódott teljesülni fog. »Jozua!« — így kiáltott fel — életemet adom életedért, hitemet elhagyom, hogy én is veled halhassak meg.«

Amálfi többet bizott a beteg erejében, mint megnyit az elbirni képes volt. Jozua boldogságának sulya alatt leroskadott. Minő becsesél birhatott volna most már előtte az élet, miután azon meggyőződéssel, hogy Ephraim által szerettetik halhat meg? Csak még egy gondolat homályosítá el boldogsága ragyogó egét, az hogy Ephraimot nem fogja az Ur választottai között föllelni — ő nem keresztény.

Egy ideig Jozua betegsége a legnagyobb aggodalmakra adott okot. Ephraim megnyeré az orvostól az engedélyt, hogy azon vonásokot, melyeket nemsokára a halál fog örökre feldulni, még egyszer láthassa.

— »Amálfi!« kiálta az ifju megindulva — »higye el nekem, ha megmenthetném őt, életem és hitemet föl tudnám érte áldozni. Ha ő valamely csoda által meggyógyulna, én azonnal kereszténynyé lennék.«

— »Isten hallá az ön szavait.« — viszonzá Amálfi — »és meghallgatja gyermekeinek esedezését.« Karácson ünnepéhez közeledünk, melyen a Megváltó születésének emlékét üljük. Ha az ön hite őszinte, akkor az ön szemei előtt a Legfönségesebb, egy csodája által fogja önnek az ő akarátát kinyilvánítani. Dinah birtokában egy külsőleg jelentéktelen kincs van, mely azonban arra nézve, ki hiszen megmérhetlen értékkel bír.«

Ezzel Amálfi az asztalhoz lépett, és felnyitá a rózsafa szekrénykét, melyből kivette a száradt virágot, és Ephraimmal megmutatá.

— Ha Isten meghallgatja az ön ohaját — mondá tovább Amálfi — »akkor ezen jerechoi rózsza, karácson éjjelén rövid időre újra felnyílik, s ezen csoda fogja a Mindenható hatalmát és akaratát kinyilatkoztatni.

A fiatal ember figyelemmel hallgatá Amálfi szavait s szívében felébredt a remény.

»Igen ha ezen virág ki fog nyílni. Ephraimot és Jozuát új életre és boldogságra fogja az Isten vezetni — mondá, azután magát meghajtva eltávozott, miután megígérte, hogy karácson éjjelén el fog jönni, hogy sorsa fölött határozhasson.

Amálfi sokat beszélt Jozuának Ephraim felől; a reményről, hogy ő nemsokára ismét megláthatja, a boldogságról, hogy kedves édes anyja őt nemsokára ismét, mint egészséges leányt karjaiba zárhatja — Jozua meghallgatá az orvos beszédét, de nem válaszolt arra; azonban ajkai körül mosoly játszadoz és, szemei szelíden lecsukodtak, ütere ismét szabályosan vert; és lélekzete a lelkében uralkodó nyugalomról tön tanúságot.

(Vége következik.)

TARCSA.

A magyarországi pálosok házi élete. *)

A pálosok házi élete, legalább kezdetben, mindenben megfélelt a remete fogalmának. A remete Istenén kívül egészen magára hagyatva, az élet minden szükségleteiről magának kellett gondoskodnia, a maga ura volt, de szolgája is egyszersmind. A remete korán kel, hogy napi teendőit pontosan végezze; első teendője Isten iránti kötelességeinek eleget tenni, azért leborulva a szép természet zsámolyán, hálás szívvél imádja Istenét, teremőjét. Végezve ezen szent kötelességét, napi munkájához lát, celláját rendbe hozza, kitisztogatja s azután napi élelmét indul megszerezni. Kapál, ás, arczának veritékével szerez meg magának azt a keveset is, mire természetszerűleg szüksége van. Némelyek faragnak, mások kosarakat fonnak, és mind ezt folytonos jámbor elmélkedés és ájtatos imák közt végzik, mert jól tudják, hogy soha nem szünő imára van szükségök. ha a gonosz lélek incselkedéseinek ellent akarnak állani. — De nem hanyagolják el a tudományokat se. A jobb tehetségűek folytonosan forgatják a könyveket, s nem egy mély értelemmel készült elmélkedéseket bírnak a magány e lakóitól. Ez volt röviden a remete élete. Ily forma életet éltek kezdetben a pálosok is. A magas hegyek ormain ütötték fel tanyáikat, celláikat jó távolra helyezték el egymástól, melyekben néha ketten, hárman is elértek, de legtöbbször egyedül laktak, magánosan étkeztek, de imákat közösen végeztek.

Főfoglalkozásuk volt az ima és kézimunka. Az élet szükségleteinek megszerzésére a cellájokhoz közel eső földet felásták s bevetették; lakaikat zöldses, veteményes, kerttel vették körül, hol a jámbor remete, ha nem dolgozott, a legmélyebb imába, vagy elmélkedésbe merülve életének legkedvesebb óráit töltötte. A földművelésen kívül kosarakat fontak, és méhkasokat készítettek. Voltak közöttük olyanok is, kik a testvérület létre jötte után is inkább óhajtották a megszokott magányban maradni, mint sem a zárdákban való lakást, kik

*) Mutatvány: »A magyarországi pálosrend története a legrégibb időktől a mohácsi vészig (1215—1526.) című sajtó alatti munkából.

magokat szintén pálosoknak nevezték, és a pálosok rendfőnökének sokszor elég baja volt ezekkel, mert némelyek közülök kóborló életet élvén, a szerzetes ruhának nem igen váltak becsületére.

Mikor Bertalan pécsi püspök 1215-ben a remetéket a patacsi zárdában egy testvérületbe (congregatio) egyesíté, a lakhely változtával, változott az életmód is, ezt a testvérülés fogalma szükségképen vont maga után. Bertalan püspök következő életszabályokat tűzött ki számukra: »A testvérek — fratres — házaikban közösen lakjanak, közösen végezzék az isteni tiszteletet, közösen dolgozzanak napi élelmök megszerzésére, közösen étkezzenek és a közösből ruházkodjanak.« — Ugyan ezen élet rendet találtam a 25 évvel utóbb alapított — később anya klastrommá vált — Szt. Kereszti zárdában a pilisi hegyek között. — E zárdában már némi haladást veszünk észre a napi teendők sorában. A testvérek az ájtatosság szent gyakorlatait szabatosabban végzik, a szerzetes élet erényeinek, a szüzesség, alázatosság és engedelmesség, gyakorlatában nemes versenyre kelnek egymással, és oly módon gyakorolják azokat, főképen az alázatosságot, hogy alig találhatni köztök olyat, ki az előljárói tisztet jó kedvvel vállalta volna magára.

Azonban a pálosok házi életéről legjobb tudomást szerezhetünk magunknak, ha a XIV. század közepén fennállott zárdákra vetjük tekintetünket, mikor t. i. a pálosok rendje pápai megerősítést nyervén, zárdáiban fejlettebb szervezetre találunk.

Ha általában a szerzetesek életmódja szép üdvös beosztással bír, e szempontból a pálosok életmódját nem fogjuk az utolsók közé sorozni.

A pálosok foglalkozási ideje az új nap első sugaraival vette kezdetét. Jól ismerték ők a királyi dalnok eme szavait: »Non sit vobis vanum ante lucem surgere, quia promisit Deus coronam vigilantibus.« 94 Zsoltár és azért alig hogy elhangzottak a keltő testvér léptei, kiki elhagyta nyughelyét s sietett az imaházba hálát adni a Teremtőnek annyira nyert életért, és közösen végezni a kiszabott imákat, minden pénteken a kor szokásához képest az imádság után vették a testvérek a perjel kezéből a disciplinát — testi fenyítéket — utóljára a perjelre került a sor, ki azt az alperjel kezéből fogadta. *)

(Folytatása köv.)

Kürcz Antal.

A munka becse.

(Vége.)

Tekintsük a későbbi kort. A középkor fényszakában hasonló eredményre fogunk jutni.

A közép kor vallásos szelleme a földöntuli istenség eszméjét teremtette meg. Ezen istenségi eszme foglalkoztatta az emberi

*) Lásd Eggerer: »Fragmen panis corvi« 237 lap. — Tévedett tehát Fessler, mikor azt állítja, hogy ezen szerinte eszményi életre hajló rend a bünbánat külső cselekedeteit nem használta fel a szellemi gonosz ellen. Azt írja ugyanis: »Seine Richtung ging mehr auf das innere Leben des Geistes, als auf äussere Werke der Butte.« Igaz ugyan, hogy a pálosok kezdetben inkább a contemplatio, mint a külső élet emberei voltak, de jól tudták ők, hogy a contemplatio előbb utóbb veszélyessé lehet, ha a gyakorlati élet sanyarúságaival nincsen összekötve, azért találunk pálosainknál a szigorú vezeklés oly tetteire, melyek bármely szent életű férfinak becsületére válnának. Bizonyosságot tesz erről XII. János pápa, ki 1319-diki bullájában elismerőleg nyilatkozik pálosainkról, mint »kik az ájtatos élet szigora, és jó cselekedetek gyakorlása által annyira kedvesekké tették magokat Isten és az emberek előtt, hogy példájok által sokan jó cselekedetekre vonzatnának.«

szellem világát, mely a művészet alkotmányaiban nyilvánul. A z isteniség volt akkor a szép művészet tárgya.

A tulvilági eszményi birodalomról való sejtélem, és a kedély-világ leggazdagabb, legbensőbb kifolyása; azon kor művészetében, mint társadalmi szerzemény nyilvánul. Bármilyen lett legyen is azon kor; de az tény, hogy az idealismus meleg és gyöngéd érzelme lebegte körül az élet minden működési körét. Az eszméig, mely a művészt lelkesítette, áthatott az iparos lelkébe is, ki azt csaknem minden munkájában érvényesíteni iparkodott. A munkás nem úgy érezte magát, mintha pusztán a békét volna kénytelen fáradozni. Egy magasabb eszme lelkesítette őt, és lelke elevenséget nyert a munkában. A munkás élet minden terén a családi életnek egy neme fejlődött ki. És minden ilyen társulás az eszményi ápolására szolgált.

A görögök a művészetet, mint vallásos és állam-eszményi dolgot tekintették. Csak szépet alkotni volt megengedve.

Rútat, azaz caricaturát létre hozni, tiltott cselekmény volt, s mint ilyen, példásan meg is fenyítettett.

A művészet a kézműipar másik fény kora a renaissance volt. A renaissance az antik művészet és eszményi élet újra-ébredésének az időszaka. Az eszményiség hatalmas áramlattal ömlött át a művészetbe, s onnét minden művészi igénylő kézműbe. A művészetben, mint az antik korban a szép az istenséggel hozott kapcsolatba, mely mintegy jelképes kinyomatásul tűnik fel a kedélyt eltöltő sejtelmek végtelenségének.

A renaissance az érzékileg fel nem fogható isteni titokteljes varázserőt igyekezett beönteneni az élet és művészet minden alakulásába.

Eme lelkesedés a szép és istenségért nemesített meg minden munkát és öntött szeretetet a munkások lelkébe a munka iránt.

Ezen kornak köszönhető az, hogy az emberiség világi irányban is oly nagy haladást tett a szellemi művelődés terén, mely a megelőző korban távolról sem volt sejtethető.

Dr. Harsányi Gáspár.

RÖVID HIREK.

* **Kinevezések.** Ő Felsége a király f. é. május 11-én kelt magas intézkedésével a kalocsai főszékesegyháznál: Majorossy János kanonoknak és bécsi főesperesnek a főszékesegyházi főesperességre; borsodi Latinovic Gábor kanonoknak és tiszai főesperesnek a bási főesperességre és Bende József ifjabb mesterkanonoknak a tiszai főesperességre való fokozatos előléptetését jóváhagyta, az ez által megüresedett ifj. mester-kanonoki állást Bende Imre czimzetes apátnak és újvidéki esperes-plebánosnak adományozta, ki magas műveltségénél fogva köztisztületnek örvendő mint a Szt.-István-Társulat választmányi tagja, a Társulat ügyei körül is bokros érdemekre tett szert; azért őt kitüntetésekör a legmelegebben üdvözljük. Ad multos annos!

* **A herceg-Primás bibornok érsek** Ő Eminentiája jubileuma ügyében működő kisebb bizottság a mult napokban Gerlőczy alpolgármester elnöklete alatt tartott ülésében megállapította az üdvözlő felirat szövegét és elfogadta a páztorbot mintáját.

* **Az egyház üldöző francia kormány.** Nagyon jellemző a francia viszonyokra, hogy a kormány az alsóbb rendű tisztviselők vallási ügyébe is avatkozik. Ennek jellemző példájáról a »Martin« című hírlap a következő esetet mondja el. Egy megyei alpréfet (mondjuk alispán) elég bátor volt a megye székhelyén a

templomban a sz. misén megjelenni. A belügyminiszter erről értesülvén, felvilágosítást kért az alpréfettől, s bár melleleg kijelenté, hogy távolról sincs szándékában alsóbb rendű tisztviselők vallásos meggyőződését befolyásolni, még is sajnálnia kell, hogy az alpréfet magatartása által félremagyarázásokra adhat alkalmat. Az alpréfet csakhamar megnyugtatta a szabadkőmives ministert, hogy ő nem ájtatosságból ment a templomba, hanem csak azért, hogy egy asszonynyal ott találkozassék. E nyilatkozat teljesen megnyugtatta a szabadkőmives testvér ministert. — Erre mi csak azt mondjuk, hogy el nem fog jönni az idő, bizonyára el fog jönni, mikor az illetők nem csak azért fognak járni a templomba, hogy ott szép asszonyokkal találkozassanak. Jól tudjuk, hogy gyenge szavunk nem hat el Franciaországba, nem is azért commentáljuk a közlött hirt, hanem — ha volnának eléggé sujtott, szerencsétlen honunkban olyanok, kik a francia miniszterhez hasonlóan megbotránkoznak azon, ha az állami tisztviselők templomba járnak — hogy megsúghassuk azoknak, kiket illet, hogy: »lento gradu ad vindictam procedit ira Dei sed tarditatem gravitate supplicii compensat;« ha majd eljön a zivatar, mely elsöpri a gonoszok intézményeit, majd akkor szépen elmegyünk a templomba imádkozni, hogy Isten távolítsa el tőlünk a vést, melyet igazságos büntetésül reánk bocsátott.

* **A szabadkőmivesség nyíltan bevallott programja öt pontból áll:** 1. Az egyház tekintélyének megsemmisítése. 2. Az egyháznak az iskolától való teljes elszakítása. 3.) Minden vallás-oktatás megszüntetése. 4.) A családi életnek a kereszténységből való kivetkőztetése. 5. A nők emancipációja. — Így hirdetik ezt a szabadkőmivesek nyíltan és őszintén azon könyvben, mely XIII. Leo pápa encyclicájára válaszképpen Lipcsében legközelebb megjelent. És ezt a könyvet szabadon árulják és terjesztik! Ki szelvet szelvést arat!

* **Rablótamadás világos nappal.** Párisban e hó 16-án verőfényes délután E. bankár neje nyitott kocsiiban a boulogni erdőben kocsizott fel és alá. Hirtelen egy elegans lovas közeledett a kocsihoz, a hölgy felé hajolt, mintha beszélni akarna vele, és egy drága gyémánt tűt huzott ki hajából és azzal elvágatott. Az asszony segítségért kiáltott, mire két lovas katona fűzőbe vette a a tolvajt, elfogta és a rendőrséghez kísérte. A rabló, kit Martinnek hívnak egész hidegséggel válaszolt a hozzá intézett kérdésekre s többi közt azt is mondá: »hogy egészen igazságos, hogy azok, kiknek nincsen pénzők, osztozkodjanak azokkal, kiknek van.« A mi liberális-szabadkőmives nevelés eredménye és még csak azt se mondhatjuk: hogy nincs benne következetesség!

* **Uj Corvin-codex Budapesten.** Mátyás király híres könyvtárának egyik legbecesebb emléke, egy gyönyörű festésű Corvin codex került legközelebb vétel útján a nemzeti muzeum birtokába. A codexet ritka művészettel Attavante híres XV. századbeli festő készítette Mátyás király könyvtára számára, honnan az az idők folyamán egy felső-olaszországi nemes birtokába ment át. Most a nemesnek halála után a codex áruba bocsátatott. Pulszky Ferenc a nemzeti muzeum igazgatója erről értesülvén, a nagybecsű régi emléket 6500 líráért (2700 ft.) a nemzeti muzeum részére megszerezte; a codex különben ismeretes tudósaink előtt is, ismételve le volt írva, e napokban Bupapestre érkezik és a nemzeti muzeumban látható lesz.

* **Figyelmeztetés.** A vidékről jött jelentések szerint, néhány fővárosi zsidó ügynök a ft. lelkész urakhoz utánvétel mellett Simor János hercegprimás bibornok Ő Eminentiája arcképét küldözgetik 2 ftért mint mellékletét az »Egyházi Lapok«-nak, minthogy azonban ily című lap nem létezik, figyelmeztet-

jük a ft. lelkes urakat, hogy az ily nemű küldeményt ne fogadják el, küldjék vissza, mert a jótékony cél örve alatt valóságos csalás, zsarolás rejlik.

* **Jótékonyág.** A magyar arisztokratia tagjai által a budai várszínházban tartott színi előadások tiszta jövedelme — hirszerint — 5000 ft., mely egyenlő részben a bölcsőde, a gyermekmenhely és a Stefánia kórház szükségleteinek fedezésére fordítottak. — Örvendünk a sikernek.

* **A budapesti központi papnövelde magyar egyházi iskolája** mult vasárnapon, május 23-án délután öt órakor 49. évi alapító ünnepélyét tartotta a papnöveldei igazgatóság és nagyszámú vendégek jelenlétében. Jelen voltak: a tudomány-egyetem hittani karának tagjai; dr. Klinger, Dr. Breznay, Dr. Rapaics; azután Csaplár Benedek, Lubrich Agoston, Dr. Czobor Béla egyetemi tanárok, Tomor Ferencz főgymnasiumi tnr és a »Közoktatás« szerkesztője és még többen az egyházi és világi rendből. A működő tagok nemes, szellemi élvezetet nyújtottak a hallgatóságnak. Különösen érdekes volt az elnöki megnyitó beszéd, azután a »Catakombák művészete« című értekezés, de legnagyobb hatást, mondhatnók lelkesedést idézett elő »Merengés a múlton« című költeménynek elszavalása, melyben a vallásos és hazafias eszmék szép harmoniában vegyülve, meghatották a jelen voltak kedélyét. A központi papnövelde magyar egyházi iskolája már sok jeles író adott az egyháznak és hazának s szívünkben kívánjuk, hogy a fiatal nemzedék, az iskola mostani tagjai is az elődök nyomdokain haladva, egykoron az egyház és a haza derék munkásai legyenek. Éljenek!

* **Halálozás.** Molnár Ev. János t. kanonok kezeli esperes-plébános, hosszabb gyengélkedés után éltének 69. évében f. hó 20-án meghalt. A megboldogult egyike volt a legbuzgóbb, legtevékenyebb papoknak; híveinek valóságos atyja, a szomorúak vigasztalója volt. Évtizedeken át »Dunaparti« név alatt munkása volt a kath. sajtónak, melyet számos ékesen szóló, szellemes cikkeivel gazdagított. Kitérő szónoki tehetségét nem csak az egyházi szószéken, hanem Pestmegye zöld asztalánál is nem egyszer ragyogtatta. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **A pálinka.** Megrendítő eset történt a mult napokban Szatmárt. Egy hat éves gyermek, kit apja rászoktatott a pálinkára, úgy hozzászokott a pálinka-iváshoz, hogy a mikor csak tehetett, addig ivott a testet-lelket rontó italból, míg le nem részegedett. Az apja csak nevette ilyenkor a dolgot, mert tetszett neki, hogy a hában oly jó vér van, de végre megjárta. A mult héten ugyanis ismét pálinkához jutott a gyermek, és annyit ivott belőle, hogy az meggyuladt benne; hiába szaladtak orvosért, nem lehetett rajta segíteni, a gyermek meghalt szeszmegezésben. Elrettentő példának szolgálhatna ez eset némely szülőnek, hogy gyermekét óvja a szesz italoktól, hiszen tudnia kellene, hogy a szesz italok még a felnőtt emberek egészségét is veszélyeztetik; bár csak jönne el az idő mielőbb, mikor a nép a valódi felvilágosodás folytán végképp elszoknék a pálinkaivástól!

* **Rómából jelentik,** hogy a pápai körökben erősen hiszik, hogy Bismarck az egyház politikát illetően nem fog a fél uton megállani, hanem teljesen mind a két fél megelégedésére fogja azt rendezni. Az a hír azonban, hogy márlegközelebb pápai nuntius fog Berlinbe kinevezetlni, legalább még korai.

* **Felfedezés.** Sallutiusnak, a classicus római történet műveinek czimezetben töredékeit fedezte fel dr. Hauler Ernő a párisi nemzeti könyvtárban.

* **Bécsből arról tudósítanak,** hogy egy Teleky gróf Afrikába készül saját költségén expedíciót vezetni, vele menne Höhnel Lajos lovag, sorhajó hadnagy, ki e téren már kiváló tevékenység-

get fejtett ki. A terv szerint Zanzibarból kiindulva, a nagy tavakhoz veszi útját az expedíció. Azt is írják, hogy néhány év előtt ugyanazou utra vállalkozott Van der Decken hollandi utazó, kit azonban utközben a bennszülöttek meggyilkoltak.

IRODALOM.

— A legutóbbi időben megjelentek: „Népnevelő“. Kath. nevelés-oktatási lap V. évfolyamának 9. száma Nagyszombatban. „Paedagogiai Plutarch.“ Jelesebb paedagogusok, tanfériak életrajz gyűjteménye, tekintettel a magyarokra. 5. füz. Kiemeljük: Bél Mátyás, a híres nyelvész, életrajzát Dr. Márki S.-tól. „Összetartás“ 10. száma változatos, érdekes tartalommal. »A kath. helyi autonómia« című cikkét ajánljuk a t. olvasó közönség figyelmébe. „Magyar Katholikus“ 20. száma, melyben a »Jézus társaságának működéséről« szóló tárczacikk különösen érdemel figyelmet, mint ezt már mult számunkban is jeleztük volt.

— Az akademia kiadványai. I. „A magyarországi török kincstári defterek“ 1543—1635. évekre szóló rész. E török adó-könyvek inkább csak táblázatok, melyek a magyarországi török hódoltság összes pénzügyi viszonyait érdekes, jellemző és becses adatokkal világítják meg. A közigazgatás, a hadsereg, a vallás és közoktatás, a bíróságok állapotaira kitérő forrás képez a történetírók számára e nagy munka, melynek elvégzése becsületére válik dr. Velics Antalnak, ki e munkát összeállította. A 467. oldalra terjedő kötet ára: 3 frt. 2. „Emlékezések a nemzetközi börtönügyi Congressusra Rómában.“ Tóth Lőrincz r. tagtól. 80. lap. ára 50 kr. 3. „A praehistoricus köeszközök régiségi jellegeiről“ dr. Ortvy Tivadar l. tagtól 50. lap. ára 30. kr.

MINDENFÉLE.

I. Sándor czár nagyon szeretett magánosan sétálgatni. Egyszer a czár birodalma déli vidékén az azovi tenger partján, Taganrogban időzött. Egy komor őszi napon szintén kísétált, és mikor a város végére ért, az eső kezdett esni. Bérkocsi után nézett, de nem látott sehoh, ekkor megpillant egy parasztot, kinek talpigáját erős ló húzta.

— Megállj! — kiáltá rá az uralkodó — hová mégy?

— Haza Nikolájevkára, — viszonzá a paraszt.

— Vigyél a császári kastélyhoz, adok öt rubelt.

— Jól van tiszt úr, tessék felülni.

A czár felült s utnak indultak.

Mikor a czári lakhoz értek, a paraszt rá se hederített az érkezők alkalmával támadt sürgés-forgásra, az őrség tisztelgésére...

— Várj egy kicsit földi — mondá a czár, leszállván a talyigáról — mindjárt kiküldöm az ígért összeget.

— De nem úgy verik ám a cigányt tiszt uram, — felelé a paraszt, — nem tudom, megkapom-e béremet, legjobb lesz, hagyja itt zálogban a köpenyegét.

A czár levetette a köpenyegét, a talyigára dobta és hirtelen távozott.

Pár percz mulva megjelent a czár segédtisztje s így szólott a paraszthoz:

— Nesze, itt van számodra huszonöt rubel, add ide a czár köpenyegét.

Mikor a paraszt meghallotta, hogy az ő utasa maga a czár volt, a czár köpenyét ledobva a kocsiról, lovára ütött és sebesen elvágatott a nélkül, hogy a pénzt elvette volna.

Sándor czár az ablakból nézte a jelenetet s nagyot nevetett a paraszt megfutamosán. De rögtön parancsot adott a testőrség kapitányának, hogy egy kozák induljon a paraszt után s adja át neki a huszonöt rubelt. A kozák a futó parasztot csak nagy nehezen bírta utolérni, s még nehezebben reá bírni, hogy vegye el a pénzt.

* * *

A megboldogult, szent életű IX. Pius pápa számos külföldinek audientiát adott, és a kihallgatás végén pápai áldást osztott, bevett szokás szerint az áldás osztáskor a jelenlévők mindnyájan térdre borultak, csak egy hóri-horgas fiatal angol maradt állva. Mikor a pápa ennek okát tőle tudakolá, a fiatal angol nagy önhittséggel válaszolá:

— Én angol vagyok és nem katolikus!

Mire az áldott lelkű pápa így szólott a fiatal emberhez.

— Fiam, egy öreg ember áldása még soha sem volt kárára a fiatal embernek!

HIRDETÉSEK.

Valódi villányi

vörös és fehér csemege-borok, **vörös borok** literje 25—30—35—40 és 50 kr.; **fehér borok** literje 25 és 30 kr. Egy palack 60 kr. Rendelmények történetnek 10—15—25 és 50 literes hor-dókra. Megrendelhető posta, hajó vagy vasúti utánvétel mellett

Schönfeld Józsefnél, Villányban

3—12 szőlőhegybirtokos és kereskedő.

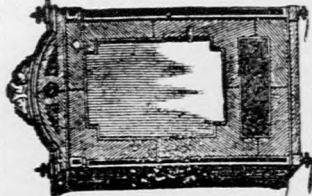
VARGA MIHALY és TARSAI Magyar Butor-ipartársasága

Budapest, Váci-utca 27. szám. Mocsonyi-féle házban.

Kétféle budapesti asztalos- és kárpitos-műsterek saját készítményeit olcsóbbi áron adják el mint bárhol a leggyorsabbidő a legfinomabb faanyag, háló- és ebéltá- szobákra valókat, tölgyfa s diófából, szintu gy készleteket atlasz-, brocat-, selyem-, bouret és jutteszövetekből, feketé butorokat is gyöngyház és bronz-díszítéssel. Eladunk tovább:

- 2 chiffon, fénysítve, diófából 2 ajtó
- 2 chiffon, 1 ajtó
- 1 ottoman
- 1 mosdó szekrény
- 1 csejli szekrény
- 1 kredenz
- 1 kihuzó asztal
- 1 garnitúr atlasz, fuom
- 2 ág fénysítve, diófából
- 1 kanapé, 6 zsólyeszek juttia vagy ripsziből
- 1 kanapé, 6 szék
- 1 kanapé, 6 zsólyeszek furugással
- 1 tokéletes hálószoba berendezés
- 1 ebéltő
- 1 szalon

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. — Vidéki megrendelések 10 szá- zaldányi felbontás beküldésére pontosan teljesíthetnek. 607

Brünni kelméket

elegáns 15—20

tavaszi öltözetre.

3,20 métert, azaz 4 bécsi rő- főt kitevő szelvényekben 4 frt 80 kr.-ért igen finom, 7 frt 10 kr.-ért legfinomabb 10 frt 50 kr.-ért legeslegfin.

valódi gyapjuszövetből

szállít az összeg postaután- vétele mellett a hitel-s és szilárdnak ismert

SIEGEL-IMHOF

Tuchfabrik Niederlage **BRÜNN.**

Nyilatkozat: a fönnebbi czég hála sziládságának a vevők részéről nagy bizalomnak ör- vend. Ezt bizonyítja, hogy a Siegel-Imhof czég minta nélküli megrendeléseknél is kevés pénzért valóban a leg- jobb árut szállítja.

De miután szédelgő czé- gek Brünni áruk köpenye alatt garazdálkodn k, a fön- nebbi czég ennek ellenében kívánatra mintákat is küld, ingyen és bérmentve. 21

SZABÓ JÓZSEF és TARSAI BUDAPESTI ASZTALOS-TÁRSASÁG

Füredő-utca 5., József-tér 1-ső szám.

A hazai asztalos-társaság mesterei ajánlják nagy raktarukát kész asztalos- és kár- pitos-butorokkal, a leggyorsabbidő a legfinomabb, igen olcsó árakon, jótállással a mi- nőség sziládságáért. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. Vidéki megrendelések 10% fel- fizetés ellenében teljesíthetnek. Nagyobbvárd berendezések kivételével 10% fel- fizetés mellett szívesen szolgálunk díszes butor-albummal. 4—6 393

MAGYAR IPAR.

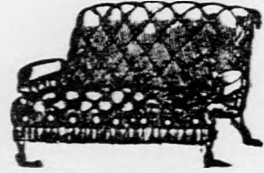
Budapest főváros legnagyobb asztalos és kárpitos butor-raktára.

GÖMÖRI és Társai

Első magy. asztalos társasága

Belváros, Hatvani-utca 18. sz.

a volt orvosi egyetem épületben. Ajánlják

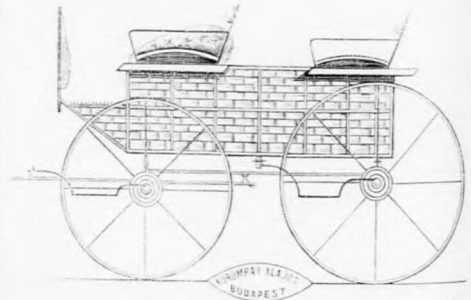
dus választékban olcsóbb és drágább saját készítményü asztalos és kárpitos butorai- kat leszállított áron

és kérjük a n. é. közönség hazafias pártfogását, kiváló tisztelettel

GÖMÖRI és TÁRSAI

Első magyar asztalos társasága.

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. 928

szervezetü ruganyos kocsik.

melyek játéka és tartóssága az eddig használatba lévőket jóval fölülmulja, öt évi jótállás mellett jutányos áron kaphatók a föltaláló

KOROMPAY ALAJOS

kocsi-gyártónál.

Budapest, kerepesi-ut 34. szám.

A kocsik megpróbálhatók.

1—10